

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน พร้อมกับเสนอแนะแนวทางในการสร้างแผนเพิ่มขีดความสามารถของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 สรุปผลกระทบของอาเซียนต่อชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1) ผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีทั้งหมด 10 ประเด็น ได้แก่ (1) ระบบการทำงานมีประสิทธิภาพ โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ และมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ (2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (3) การท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้ชุมชน (4) การมีฐานทรัพยากรที่สมบูรณ์ (5) ประชาชนค้นหาคำรู้ได้เพิ่มมากขึ้นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (6) การแลกเปลี่ยนทรัพยากรกับต่างประเทศ (7) รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน (8) การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมสากล (9) ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (10) ชุมชนมีอัตลักษณ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยประเด็นที่ชุมชนเห็นว่าได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ ชุมชนมีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ และมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ

2) ผลกระทบเชิงลบต่อชุมชนในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีทั้งหมด 7 ประเด็น ได้แก่ (1) การทำลายทรัพยากรที่มีอยู่ ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การบุกรุกป่า การปล่อยสิ่งปฏิกูลลงสู่แหล่งน้ำ และปัญหาหอยยะ เป็นต้น (2) แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

เปลี่ยนแปลง เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม (3) การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง เกิดปัญหาภัยแล้ง เนื่องจากการแย่งกันใช้ทรัพยากรที่เหลืออยู่ (4) จัดระเบียบชุมชนยากขึ้น เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น (5) ขาดศักยภาพในการแข่งขันและกฎหมายที่ไม่เข้มงวด (6) ขาดความพร้อมในการรับมือด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (7) นักท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยประเด็นที่ชุมชนเห็นว่าได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ เกิดการทำลายทรัพยากรที่มีอยู่ ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การบุกรุก การปล่อยสิ่งปฏิกูลลงสู่แหล่งน้ำและปัญหาขยะ เป็นต้น รองลงมา คือ ประเด็นของการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง เนื่องจากการแย่งกันใช้ทรัพยากรที่เหลืออยู่

6.1.2 การเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเมื่อเปิดประชาคมอาเซียน

การวิจัยพบว่า มีทั้งหมด 8 ประเด็น ได้แก่ (1) การจัดทำข้อตกลง หรือกฎระเบียบการดูแลทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน และมีแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน (2) การรณรงค์อนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชน (3) การบริหารจัดการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ (4) การเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรของคนในชุมชนเพื่อป้องกันการบุกรุกจากคนภายนอก (5) ประชาสัมพันธ์อบรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ดีผ่านสื่อสารสนเทศ (6) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (7) การพัฒนาข้อมูลที่มาจากรัฐบาลและการเก็บข้อมูลการใช้ทรัพยากรภายในชุมชน และ (8) การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนามากขึ้น โดยประเด็นที่ชุมชนเตรียมความพร้อมรับมือเมื่อเข้าสู่อาเซียน ในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด คือ ประเด็นการจัดทำข้อตกลง หรือกฎระเบียบการดูแลทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน และมีแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยมีบุคลากรหรือหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ มีทั้งหมด 16 หน่วยงาน ได้แก่ (1) คนในชุมชน ผู้นำชุมชน (2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) (3) หน่วยงานรัฐบาล (4) กรมป่าไม้ (5) สำนักงานเกษตรอำเภอ (6) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (7) องค์การบริหารส่วนจังหวัดและอำเภอ (8) มูลนิธิต่าง ๆ อาสาสมัครหรือจิตอาสา (9) หน่วยงานเอกชน (10) ทหารและตำรวจ (11) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (12) หน่วยต้นน้ำของชุมชน (13) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (14) พัฒนาชุมชน (15) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และ (16) บุคลากรที่มีความรู้/ความเชี่ยวชาญ

สำหรับความช่วยเหลือที่ต้องการเพิ่มเติม มีทั้งหมด 10 ประเด็น ได้แก่ (1) การให้ความรู้แก่ประชาชนจากผู้เชี่ยวชาญ ในการพัฒนาและหาแนวทางป้องกัน พร้อมการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ (2) การจัดแบ่งเขตพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทางการเกษตรอย่าง

ชัดเจน (3) การประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม วัฒนธรรม และการรวมกลุ่มของคนในชุมชน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (4) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพผ่านกฎระเบียบด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เข้มงวดและมีบทลงโทษที่รุนแรง (5) รัฐบาลเข้ามาส่งเสริมและให้งบประมาณสนับสนุน (6) การควบคุมดูแลบุคคลภายนอกให้ปฏิบัติตามระเบียบของชุมชน (7) ความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนกับหน่วยงานภายนอก (8) การสนับสนุนด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (9) การสนับสนุนด้านบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และ (10) การจัดสรรที่ดินทำกินแก่ประชาชน พร้อมออกเอกสารสิทธิที่ชัดเจน โดยประเด็นที่ชุมชนมีความต้องการให้เข้ามาช่วยเหลือเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ประเด็นการจัดแบ่งโซนพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทางการเกษตรอย่างชัดเจน

6.1.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

การวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้ง 10 ประเด็น ได้แก่ (1) การให้ความรู้โดยองค์กรของรัฐ การมีการออกพื้นที่ให้ข้อมูลด้านอาเซียนที่มากขึ้น (2) รัฐบาลควรรื้ออำนาจที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของสังคมและการเมืองที่ ยังไม่เสถียร เนื่องจากการเปิดประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดปัญหาสังคมหลายประการ ทั้งอาชญากรรม สาธารณสุขและแรงงาน และควรให้ความช่วยเหลือในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะด้านสาธารณสุขไปรษณีย์พื้นฐาน (3) ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนท้องถิ่นขาดความรู้เรื่องอาเซียนและมีความอ่อนแอทางด้านภาษาต่างประเทศ จึงควรมีสถาบันที่ส่งเสริมด้านภาษาในชุมชน (4) ความกระตือรือร้นด้านอาเซียนของคนในชุมชนมีน้อยมาก เนื่องจากในชุมชนไม่ได้รับผลกระทบมากนัก จากการเปิดประชาคมอาเซียนในพื้นที่ห่างไกล (5) ควรมีการสนับสนุนและดูแลจากรัฐบาลที่ต่อเนื่อง (6) รัฐบาลควรมีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมผ่านสื่อต่าง ๆ มากขึ้น และควรมีการตั้งมาตรการติดตาม ตรวจสอบและดูแลกลุ่มแรงงานที่เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น (7) การศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของประเทศเพื่อนบ้านและประเทศสมาชิกอาเซียน และการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีที่ถูกต้องและการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (8) การส่งเสริมการเกษตรและสร้างความแข็งแกร่งด้านการเกษตร (9) ควรมีการส่งเสริมอาชีพที่มั่นคงให้แก่ประชาชนและให้เหมาะสมแก่การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของแรงงานอยู่เสมอ และ (10) การส่งเสริมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ด้านอาเซียน และมีความหลากหลายมากขึ้นด้วย โดยประเด็นที่ชุมชนเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการเตรียมความพร้อมมากที่สุด คือ ประเด็นการให้ความรู้โดยองค์กรของรัฐ มีการออกพื้นที่ให้ข้อมูลด้านอาเซียนที่มากขึ้น รองลงมา คือ ประเด็นรัฐบาลควรรื้ออำนาจที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของสังคม

และการเมืองที่ยังไม่เสถียร เนื่องจากการเปิดประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดปัญหาสังคมหลายประการ ทั้งอาชญากรรม สาธารณสุขและแรงงาน และควรให้ความช่วยเหลือในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะด้านสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐาน

6.1.4 กระบวนการกำหนดกลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

การวิจัยเริ่มจากการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในขององค์กร โดยปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน ประกอบด้วย จุดแข็งและจุดอ่อน ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงาน ประกอบด้วย โอกาสและอุปสรรค จากนั้นทำการระบุประเด็นที่จะนำไปสู่การวางกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการประมวล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือ การทำ SWOT matrix เพื่อพิจารณา ปัญหา ช่องว่าง และประเด็น ที่ควรจะกำหนดกลยุทธ์ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก และเมื่อมีการนำผลจากการวิเคราะห์สถานการณ์หน่วยงานที่ได้ให้น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยภายในมากำหนดกลยุทธ์นั้น ชุมชนได้พิจารณาจากปัจจัยภายในที่มีน้ำหนักความสำคัญมากเป็นลำดับต้น ๆ เพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นปัจจัยเด่นที่ชุมชนเห็นถึงความสำคัญสามารถนำไปพัฒนาเป็นกลยุทธ์ได้ โดยรายละเอียดปัจจัยภายในด้านจุดแข็งที่ชุมชนพิจารณาเลือก คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน และด้านจุดอ่อน คือ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้เฉพาะด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนปัจจัยภายนอกที่จะนำมากำหนดกลยุทธ์นั้น ด้านโอกาสชุมชนได้พิจารณาเลือก คือ (1) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (2) กรมป่าไม้สนับสนุนและกำหนดให้มีป่าชุมชนในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตนเอง และด้านอุปสรรค คือ ชุมชนขาดจิตสำนึกในการร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

จากนั้นทำการกำหนดกลยุทธ์ได้ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) กลยุทธ์พลิกฟื้น (turn around strategies) คือ สถานการณ์ที่หน่วยงานมีปัจจัยภายในภายในด้อยแต่ปัจจัยภายนอกเอื้อ โดยสร้างกลยุทธ์จาก โอกาส (opportunity) และจุดอ่อน (weakness) ในลักษณะการใช้โอกาสจากภายนอกมาปิดจุดอ่อนภายใน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้ใช้กลยุทธ์พลิกฟื้น คือ อบรม ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่เข้าไปเรียนรู้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติจากชุมชน (2) กลยุทธ์ตัดทอน (retrenchment strategies) คือ สถานการณ์ที่หน่วยงานมีปัจจัยภายนอกจุดและปัจจัยภายในด้อย โดยสร้างกลยุทธ์จาก อุปสรรค (threat) และจุดอ่อน (weakness) ในลักษณะการหลบหนีอุปสรรคและปิดจุดอ่อนภายใน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้ใช้กลยุทธ์ตัดทอน คือ อบรม ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (3) กลยุทธ์เชิงรุก (aggressive strategies) คือ สถานการณ์ที่หน่วยงานมีปัจจัยภายนอกเอื้อและปัจจัยภายในเด่น โดย

สร้างกลยุทธ์จาก โอกาส (opportunity) และจุดแข็ง (strength) ในลักษณะการใช้โอกาสจากภายนอกประสานกับจุดแข็งภายใน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้ใช้กลยุทธ์เชิงรุก คือ อปท. สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความเข้มแข็งในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน และ (4) กลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ (stability strategies) คือ สถานการณ์ที่หน่วยงานมีปัจจัยภายในดี แต่มีปัจจัยภายนอกไม่เอื้ออำนวย โดยสร้างกลยุทธ์จาก อุปสรรค (threat) และจุดแข็ง (strength) ในลักษณะการหลบหลีกอุปสรรคและใช้จุดแข็งภายใน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้ใช้กลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ คือ อปท. จัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชนในการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ

หลังจากที่ชุมชนทราบกลยุทธ์ทั้ง 4 ประเภทข้างต้น ชุมชนได้นำไปจัดทำแผนการดำเนินงานแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน โดยจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ได้สร้างไว้ เป็นการนำแผนไปสู่การดำเนินงาน ซึ่งโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ชุมชนเข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้ได้จัดทำ “โครงการยกระดับผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลน้ำบ่อหลวงสู่เกษตรกรอินทรีย์” เพื่อยกระดับสินค้าเกษตรเข้าสู่มาตรฐานอาเซียน และเพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมีของเกษตรกร อันจะนำไปสู่ระบบการเกษตรอินทรีย์ระดับอาเซียนได้ โดยโครงการดังกล่าวได้ผ่านการจัดทำแผนงานและโครงการผ่านเทศบาลนครเชียงใหม่ และได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2560 ซึ่งโครงการวิจัยในระยะต่อไปจะได้ดำเนินการปฏิบัติการและติดตาม ประเมินผล เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในกรอบประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นต่อไป

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน” อาศัยแนวคิดกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ของนันทยา หุตานวัตรและคณะ (2545) ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จากผลกระทบที่เกิดจากการเปิดอาเซียนของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ตามนิยามของทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนที่กำหนดโดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น (2543) และการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมไทย ซึ่งการวิจัยพบว่า จุดแข็งของการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จุดอ่อน คือ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้เฉพาะด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ด้าน โอกาส คือ (1) คนในชุมชนมี

ส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เป็นไปตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของวชิรวัชร งามละม่อม (2558) และกระบวนการมีส่วนร่วมของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) และ (2) กรม ป่าไม้สนับสนุนและกำหนดให้มีป่าชุมชนในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชน ด้วยตนเอง และด้านอุปสรรค คือ ชุมชนขาดจิตสำนึกในการร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ การวิจัยได้นำเอาศักยภาพของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ดังกล่าว มาสร้างเป็นกลยุทธ์ในการ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชน โดยใช้แนวคิดของ จินตนา บุญบังการ และณัฐพันธ์ เจริญนันท์ (2546) ได้กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน 4 แบบ คือ (1) กลยุทธ์พลิกฟื้น คือ อปท. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่เข้าไปเรียนรู้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติจากชุมชน (2) กลยุทธ์คัดลอก คือ อปท. ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ (3) กลยุทธ์เชิงรุก คือ อปท. สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความเข้มแข็งใน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน และ (4) กลยุทธ์การรักษาเสถียรภาพ คือ อปท. จัด กิจกรรมด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชนใน การตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ ใจหาญ (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่อง วางแผนยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยใช้ SWOT Analysis เช่นกัน เพียงแต่เป็นการเตรียมความพร้อมระดับประเทศ จึงได้ผล งานออกมาเป็นระดับยุทธศาสตร์ของประเทศ 8 ยุทธศาสตร์ แต่การวิจัยครั้งนี้ได้ปรับแนวคิดของ ปกรณ์ ปรียากร (2545) ซึ่งเดิมใช้วิธีการในการวางแผนกลยุทธ์ 10 ขั้นตอน ปรับให้เหมาะสมกับ ชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและ ภายใน (assessing the organization's external and internal environments) (2) ระบุประเด็นที่จะ นำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ (identifying the facing the strategic issue organization) เป็นการประมวล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือ การทำ SWOT matrix เพื่อพิจารณา ปัญหา ช่องว่าง และประเด็น ที่ควรจะกำหนดกลยุทธ์ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก (3) การกำหนดกล ยุทธ์ (formulating strategies and plans to manage the issue) เป็นการจัดทำข้อเสนอในรูปแบบของ ทางเลือกต่าง ๆ ที่ควรจะดำเนินงาน ทั้งในส่วนของงานประจำและงาน โครงการ การศึกษาและ วิเคราะห์ความเป็นไปได้ การจัดสรรทรัพยากร และการจัดทำเอกสารแผน (4) ทบทวนและอนุมัติ กลยุทธ์และแผน (reviewing and adopting the strategies and plan) เป็นการขออนุมัติกลยุทธ์และ แผนจากผู้บริหารเพื่อนำแผนไปสู่การดำเนินงาน (5) การนำแผนไปสู่การดำเนินงาน (developing and effective implementation process) เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติที่จะ นำแผนกลยุทธ์ไปวางแผนเพื่อการดำเนินงานขององค์กรอีกชั้นหนึ่ง และ (6) การประเมินผล (reassessing strategies and the strategic planning process) เป็นขั้นตอนท้ายสุดที่มีความสำคัญ

เพราะในการประเมินผลจะนำข้อมูลไปใช้สำหรับการปรับกลยุทธ์และแผนต่อไป ซึ่งสามารถใช้กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน พัฒนาเป็น โครงการระดับชุมชนให้ผ่านสภาชุมชน จนเกิดการยอมรับของชุมชน โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงาน จนเกิดผลสัมฤทธิ์เชิงรูปธรรม เช่นเดียวกับงานของกาญจนา สุระ (2551) ที่ให้อปท. เข้ามาช่วยเหลือชุมชนในการบริหารงบประมาณ

สอดคล้องกับแนวคิดของชัยสิทธิ์ เณลิมิประเสริฐ (2546) และ John M. Bryson (1995) ซึ่งอธิบายว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์ตามพันธกิจ (mission) หรือภารกิจขององค์กร โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากองค์กร (stakeholders) เป็นไปตามการทำวิจัยในปี 2558 ของวีระศักดิ์ สมยานะ ที่กำหนดกลยุทธ์ขององค์กรไม่หวังผลกำไร 10 ขั้นตอน ซึ่งในระยะต่อไปของการวิจัยเรื่องแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ต้องพัฒนาไปให้ถึงระดับปฏิบัติการ มีการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ขึ้นเป็นต้นแบบ (Best Practice) ให้กับชุมชนอื่นต่อไป

6.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ 2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบ รวมถึงศักยภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน และแนวทางการเตรียมความพร้อมของชุมชน ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จนสามารถจัดทำเป็นกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนในชุมชนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตลอดจนชุมชนท้องถิ่นนำผลการวิจัยที่ได้จากเล่มนี้ไปปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมและบริบทของท้องถิ่น ก็จะทำให้หน่วยงานและชุมชนท้องถิ่นสามารถปรับตัวและแข่งขันในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรวิจัยในระดับปฏิบัติการเพื่อติดตามประเมินผล และพัฒนาโครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของชุมชนให้เกิดต้นแบบของการพัฒนาชุมชนอาศัยกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อบริหารการทำงานกับชุมชนนอกจังหวัดเชียงใหม่ และขยายผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ของการนำไปใช้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรงในเชิงรูปธรรมต่อไป